

vil deltage i Arbejdet nogle faa Timer om Dagen, tjene over 2500 Kr., foruden at den har fri Bolig og tilstrækkelig Have til, at der kan avles Grønsager og Kartoffler til Familiens Brug. En Arbejder, der er saaledes stillet, nærer ingen Hunger efter Jord. Det, Folk i Almindelighed nærer Hunger efter i vore Dage, er Penge. Man vil derhen, hvor man kan tjene mest.

Jeg ved meget godt, at der bliver sagt, at Friheden er ogsaa noget værd, men Friheden er ikke meget værd i et lille gældbundet Landbrug. Der bliver ogsaa sagt, at det er rart at være selvstændig. Men hvori bestaar Selvstændigheden? Den værste Form for Uselvstændighed er at være pekuniært afhængig af sine Medmennesker. Og den Mand er ikke selvstændig, der sidder i et lille forgældet Brug. Den Mand, der arbejder for andre og kan faa sin store Løn, en Løn af den Størrelse, at den, der faar 10 Tdr. Land, absolut ikke kan tjene noget tilsvarende, og som, hvis han er misfornøjet, kan sige op med 3 Maaneders Varsel og maaske rejse hen til en Egn, hvor han er kendt tidligere, er i Virkeligheden meget mere selvstændig end den, der er bundet til et Husmandshus paa 10 Tdr. Land.

Det er sagt, og det er sikkert rigtigt, at et 10 Tdr. Lands Brug i Øjeblikket ikke kan oprettes for under en 25000 Kr., maaske endda mere — jeg havde nær sagt, at jeg haaber mere. Thi hvori ligger Forskellen? Den ligger i Jordens Bonitet. Bygningerne er de samme paa god Jord og slet Jord, Hestene skal være lige gode, og Køerne skal være lige gode, de kan ikke være for gode. Hvis Bruget kommer til at koste mere, er det kun glædeligt, idet det forøger den lille Ejendoms Forrentningsevne. Det er Jorden, det drejer sig om. Derfor er jeg ikke ganske sikker paa, at det ærede Medlem fra Herning havde Ret. Tanken med at opdyrke disse store Hedestrækninger og skabe selvstændige Hjem der er overmaade smuk; det skulde glæde mig, om det kunde lykkes, men jeg tror ikke, det gaar. Jeg tror, at Byggeudgiften vil falde ganske overordentlig tungt paa denne Jord.

Der er neppe en eneste Mand i denne Sal eller udenfor, der ikke med største Glæde vilde hilse, at der blev en saa stor Husmandsstand som muligt, og det af mange Grunde. Vi ønsker det ogsaa af politiske Grunde, idet der altid er et vist konservativt Moment i at eje den danske Jord. Man bliver ikke saa nemt Socialist,

naar man gaar og sparker i sin egen Jord, som naar man gaar herinde paa Brostenene. Der er jo det mærkelige Tilfælde, at i gamle Dage, for et Par Hundrede Aar siden, var der meget mere Socialisme paa Landet end nu, men der var ingen Socialister. Der var da Fællesdrift. Nu er der desværre forskellige forvildede Mennesker paa Landet, der er blevet Socialister, men der er ingen Socialisme. Det, det drejer sig om ude paa Landet, er Individualisme i høj Grad. Saaledes kan Tiderne forandre sig. Saaledes er det imidlertid.

Man har lysende Eksempler paa lykkelige Forhold ved Udstykning. Jeg kan i saa Henseende henvisse til den lille Ø, jeg har den Ære at repræsentere, tidligere selvstændig, nu i Forbindelse med en Del af Fyn. Der er der ingen store Brug og næsten ingen større Brug, det er kun mindre Brug eller ganske smaa. Jeg mindes ogsaa fra min Valgkampagne i Kalundborg-Kredsen, at jeg nogle Gange har været ovre paa Sejro. Jorden udstykkedes der endog i den Grad, at da en Gaardmand døde — jeg fik netop det Eksempel — og han efterlod sig 4 Børn, blev Gaarden nøjagtig stykket ud i fire lige store Dele, og en af de nye Ejere forklarede mig, at der endog var det glædelige Faktum, at de hver for sig levede mindst lige saa godt som Faderen paa det samlede Areal. Naar der er Tale om at oprette Husmandsbrug, drejer det sig ikke om at faa oprettet saa mange Brug som muligt, men saa lykkelige og selvstændige Brug som muligt. Det er nu min Mening — jeg haaber, jeg tager fejl, men jeg tror det ikke —, at det ikke er muligt i Øjeblikket for en Landarbejder uden Kapital at skabe sig et lykkeligt Hjem, naar han skal sidde i den Grad gældbunden, som Tilfældet vil blive. Det, det drejer sig om, er, som sagt, at faa lykkelige og selvstændige Hjem, men jeg gentager det, den Mand er ikke selvstændig, som er gældbetyngt. Det er den værste Form for Uselvstændighed at være afhængig af sine Medmennesker.

Jeg tror, at man skal tage den Sag lidt forsigtigt. Det er godt nok, at Jorden er til Disposition i paakommende Tilfælde. Men jeg tror, man gør disse Mennesker en daarlig Tjeneste ved at animere dem for stærkt. Det er et uhyre Ansvar at paatage sig, hvis disse Folk, hvad jeg frygter, kommer til at sidde som gældbetyngede Folk. Med Nutidens Byggepriser og med den store Arbejdsløn for dem, der arbejder for andre, tror jeg, Opgaven er næsten uløselig, jeg tror endogsaa, den nærmer sig